

регулювання банківських ризиків є об'єктивною необхідністю, засадою забезпечення стабільності банківської системи. Саме тому в Україні необхідно законодавчо врегулювати питання мінімізації банківських ризиків.

Список літератури

1. Бланк И. А. Управление финансовыми рисками / Н. А. Бланк. – К.: Ника-Центр, 2005. – 600 с.
2. Костецкий В. В. Напрями побудови системи управління фінансовими ризиками на підприємстві / В. В. Костецкий, А. М. Бутов // Український журнал прикладної економіки. – 2016. – Том 1. – № 3. – С. 66.

УДК 336.143

Станіславчук Н. О.

викладач,

Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини,

Баланюк Т. Е.

студентка,

Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

**МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ В
КОНТЕКСТІ ВІДКРИТОСТІ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ**

В умовах реформування економіки України та розвитку процесів демократизації актуальним є дослідження та вивчення міжнародного досвіду ефективного використання коштів бюджетів з урахуванням думки громадськості.

Перший досвід реалізації партиципаторного бюджетування був отриманий в Бразилії в кінці 1980-х. В даний час в країні отримано досвід щодо застосування більш ніж 300 різних практик партиципаторного бюджетування. Одночасно з приходом до влади Робітничої партії в 1985 році впроваджується перший в світі бюджет участі. Починалося все із зібрань на рівні мікрорайонів, коли люди збиралися і обговорювали проблеми, які їх турбують та обиралися ініціативна група. Голосування проводилося із дотриманням доволі складних математичних формул, суть яких зводилася до того, що мікрорайони, які мали меншу кількість мешканців, але брали у голосуванні більш активну участь – отримували більше коштів, ніж великі і пасивні. То був не спосіб активізації мешканців, а комплексна програма, що передбачала певний спосіб керування містом. Ця ідея вписується у дві концепції – прямої демократії і лібералізації, тобто обговорення. В основі процесу лежить розподіл визначеної долі коштів бюджету безпосередньо мешканцями районів, відповідно до їх потреб. Голос мешканців є обов'язковими до виконання. Другий елемент – бюджет має циклічний характер, тобто проекти розраховані на впровадження протягом одного року, і процедура повторюється щороку. Власне, такий вид бюджету може бути запроваджений у будь-якій установі на будь-якому рівні – на рівні міста, мікрорайону, школи, будинку культури [2; 3].

Такий підхід розподілу місцевого бюджету призвів до того, що самі мешканці направляли фінансові ресурси на найбільш актуальні проблеми, які не бачила або не помічала міська влада

Згодом практика застосування даного інструменту поширилася і в інші країни Андського регіону, в тому числі Еквадор, Аргентину, Уругвай, Чилі, Колумбію і країни Карибського басейну. В середині 2013 р. в Латинській Америці налічувалося від 618 до 1130 партиципаторних бюджетів. При цьому кількість партиципаторних бюджетів, прийнятих в світі, знаходилося в межах від 1269 до 2778.

У 2003 р. в Перу був прийнятий закон про партиципаторний бюджет, в який в наступні роки були внесені зміни, що спрощують спочатку передбачену процедуру бюджетування [4].

У Європі перший досвід реалізації партиципаторного бюджетування був отриманий на території Франції, Іспанії та Італії. Німецькі муніципалітети спочатку розглядали партиципаторне бюджетування в контексті модернізації місцевого самоврядування, реалізуючи його в рамках проекту «Місто завтрашнього дня». В якості моделі органами

влади Німеччини був узятий досвід муніципалітету Крайстчерч в Новій Зеландії, а не досвід Порту-Алегрі (Бразилія).

Так, наприклад, у Парижі партиципаторний бюджет становить 5 % міського бюджету, що дорівнює приблизно 100 млн євро. Голосування проводиться як в письмовій, так і в електронній формі. В Нью-Йорку в 2015 році бюджет участі складав 0,06 % від бюджету міста, що дорівнювало 31 млн доларів. Процедура голосування має свої особливості: голосування проводиться тільки у друкованому вигляді та в кожному районі окремо; в основі процесу – виборність делегатів, які представляють проекти, і публічне обговорення.

У Великобританії, апробація партиципаторного бюджетування була проведена дещо пізніше, ніж в інших країнах «старого світу», проте, майже відразу, розглянутий інструмент розвитку територій отримав підтримку національного уряду [1].

У Польщі в 2009 р. був прийнятий національний закон, що регламентує реалізацію партиципаторного бюджетування на території країни. Прийняття даного нормативно-правового акту стало серйозним стимулом використання нового інструменту, так як в його рамках здійснюється фінансування спільного партиципаторного бюджетування у всіх сільських поселеннях. За підтримки організації «Федерація Лідерів Місцевих Груп» (з 2013 р. «Польська» Сторожова »громадянська мережа»), основна мета діяльності якої моніторинг і підвищення якості партиципаторного бюджетування, Польща в 2012 р. стала європейською країною з найбільшою кількістю реалізованих проектів партиципаторного бюджетування. Саме досвід Польщі, на нашу думку, може бути найбільш актуальним для України [6].

У країнах Азії партиципаторне бюджетування з'явилося з 2005 р. і знаходиться в стадії становлення і експериментування. При цьому саме бразильський досвід враховують в Південній Кореї та Китаї, в рамках обговорення проблем впровадження даного бюджетування. Відзначимо, що найбільший з проектів партиципаторного бюджетування реалізується в Китаї, а в Південній Кореї прийнятий закон про місцеві фінанси, який дозволив через мережу Інтернет впровадити досліджувану технологію в кожен третій муніципалітет [5].

Систематизація уявлень про партиципаторне бюджетування, кращі практики прозорості, участі та добросовісності місцевої соціально-економічної та бюджетної політики дозволяють сформулювати соціально-економічні ефекти впровадження партиципаторного бюджетування: вирішення першорядних, на думку жителів території, питань місцевого значення; різноманітність можливих напрямків реалізації проектів партиципаторного бюджетування, які сприяють розвитку соціальної, транспортної, енергетичної чи комунальної сфери місцевого інфраструктурного комплексу; поєднання для вирішення питань місцевого значення фінансових ресурсів з місцевого бюджету і позабюджетних джерел; задоволеність населення території.

Таким чином, партиципаторне бюджетування є основою для реального поступу реформ в сфері місцевих публічних фінансів та здійснення бюджетного процесу для громади, за участю та під контролем громади.

Список літератури

1. Аллегретти Д. Партиципаторный бюджет: разнообразие форм и моделей [Електронний ресурс] / Д. Аллегретти, А. Рёке, И. Сентоме, К. Херцберг // Муниципалитет: экономика и управление. – 2013. – № 2. – Режим доступу: <http://municipal.uara.ru/ru/issue/2013/02/01>.
2. Бюджет участі [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Громадський проект м. Київ. – Режим доступу: <https://gb.kyivcity.gov.ua/about>.
3. Бюджет участі в містах України: регіональний розріз [Електронний ресурс] / Сайт «Ресурсний центр ГУРТ». – Режим доступу: <https://gurt.org.ua/articles/42964>.
4. Вагин В. В. Теоретические аспекты развития инициативного бюджетирования в России [Електронний ресурс] / В. В. Вагин // Финансовый журнал. – 2016. – № 3 (31). – С. 105 – 114. – Режим доступу: http://www.nifi.ru/images/FILES/Journal/Archive/2016/3/statyi_3/10.pdf.
5. Вагин В. В. Инициативное бюджетирование: международный контекст российской версии [Електронний ресурс] / В. В. Вагин, Н. В. Гаврилова, Н. А. Шаповалова // Финансовый журнал. – 2015. – № 3 (25). – С. 117 – 122. – Режим доступу: <http://jour.isras.ru/upload/journals/2/articles/3139/submission/original/3139-5808-1-SM.pdf>.
6. Стандарти процесів партиципаторного бюджетування в Польщі [Електронний ресурс] / Фондація. Лабораторія суспільних досліджень та інновацій «Сточня». – Режим доступу: http://pauci.org/upload/files/standardy_budzetow_EU.pdf.